

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร
จังหวัดปทุมธานี
ชื่อและนามสกุล นายพิบูลย์ อรุณสันติโรจน์
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนคร
จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัย นายพิบูลย์ อรุณสันติโรจน์ รหัสนักศึกษา 2498002209 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณถึงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนคร โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หัวหน้าแรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนครจำนวน 16 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยภายใน ด้านค่าจ้าง/ค่าแรงมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนครในระดับมากที่สุด (2) ปัจจัยภายนอก ด้านกฎหมายและพระราชบัญญัติเกี่ยวกับแรงงานมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนครในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในรายละเอียดพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกนั้นมีผลต่อการตัดสินใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ขอให้มีการปรับขึ้นค่าจ้าง/ค่าแรงให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ ให้รัฐออกกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานที่จะมีผลสนับสนุนให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และให้รัฐให้ความรู้ทางการเมืองกับกลุ่มผู้ใช้แรงงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าผู้นำแรงงานได้ให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในเชิงปริมาณ โดยมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือ ต้องเพิ่มบทบาทขององค์กรไตรภาคีอันประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายลูกจ้าง นายจ้างและรัฐบาล

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ใช้แรงงาน เขตอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี

Thesis title: The Political Participation of Laborers in Navanakorn Industrial Estate Pathum Thani Province

Researcher: Mr. Piboon Arunsantiroj; **ID:** 2498002209; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Rungpong Jayanama, Associate Professor; (2) Dr. Senee Comsook, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objective of this research was to study the internal and external factors that affected the political participation of laborers at Navanakorn Industrial Estate, Pathum Thani Province.

This was both a qualitative and quantitative research. For the quantitative portion, the sample population consisted of 400 laborers working at factories in the Navanakorn Industrial Estate. Data were collected using a questionnaire and analyzed using percentages, means, and standard deviation. For the qualitative portion, data were collected through guided interviews with a sample population of 16 key informants who were labor organization leaders at Navanakorn Industrial Estate, and data were analyzed descriptively.

The results showed that: (1) The internal factor of wages/pay rate had the most effect on the political participation of laborers at Navanakorn Industrial Estate. (2) The external factor of labor-related laws and Acts had the most effect on the political participation of laborers at Navanakorn Industrial Estate. (3) A statistically significant relationship ($p > 0.05$) was found between political participation and both internal and external factors. The samples' opinions about the internal and external factors had a strong effect on their decisions to participate in the political process. (4) The recommendations were to raise the wage rate to better match the cost of living, to pass legislation that would give laborers a better quality of life, and to seriously and continuously educate laborers about the political process. (5) Data from the qualitative portion of the research showed that the labor leaders were in agreement with the opinions that the majority of the laborers expressed in the questionnaires. They also recommended that the role of a tripartite body representing employees, employers and the government should be expanded.

Keywords: Political participation, Laborers, Navanakorn Industrial Estate, Pathum Thani Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้จัดทำสำเร็จลุล่วงด้วยดีสมดังเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ เพราะด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และรองศาสตราจารย์ ฐปนรรต พรหมอินทร์ ประธานกรรมการสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล หนีพพานิช อาจารย์พิเศษระดับปริญญาเอกด้านการสื่อสารทางการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก รองศาสตราจารย์ วิทยากร เชียงกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษ ทองเลิศ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต รองคณบดีฝ่ายบริหาร ที่ได้ช่วยกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการอย่างละเอียดดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณณรงค์ฤทธิ์ วิเศษรัตน์ คุณสุภาภรณ์ อรุณสันติโรจน์ ที่ช่วยจัดการด้านการพิมพ์ให้อย่างเรียบร้อย

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการร่วมมือจากทุกท่านที่กล่าวมา นอกจากนี้ยังมีท่านที่ไม่ได้กล่าวนามรวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารบริษัทต่าง ๆ ในเขตอุตสาหกรรมนวนครที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามภายในโรงงาน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

พินุลย์ อรุณสันติโรจน์

กันยายน 2554

สารบัญ

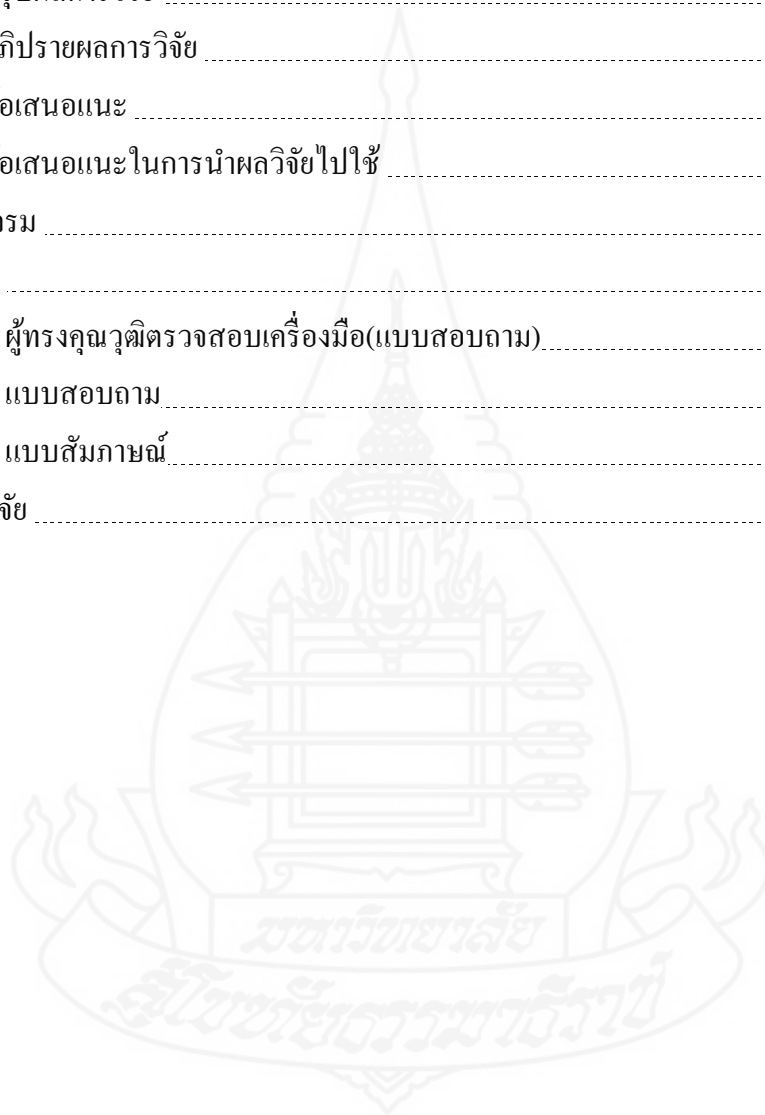
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	12
กรอบแนวคิดการวิจัย	13
สมมติฐานการวิจัย	14
ขอบเขตของการวิจัย	14
นิยามศัพท์เฉพาะ	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	19
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	20
ความทั่วไป	20
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	22
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ส่วนที่หนึ่ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยภายในในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้ใช้แรงงาน	63
ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล	63
ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านระยะเวลาการทำงาน	64
ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านค่าจ้าง/ค่าแรง	65
ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนคร	66
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง	67
ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน ในด้านปัจจัยภายในที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนคร	67
ส่วนที่สอง ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขต อุตสาหกรรมนวนคร	69
ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านสื่อสารมวลชน	69
ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	70
ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านสถาบันทางการเมือง	72
ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านผู้นำทางการเมือง	74
ตอนที่ 5 ปัจจัยด้านกฎหมายและพระราชบัญญัติเกี่ยวกับแรงงาน	76
ตอนที่ 6 ปัจจัยด้านขนาดของสถานประกอบการ/โรงงาน	78
ตอนที่ 7 ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	80
ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง	82
ตอนที่ 9 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจในการ มีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมนวนคร	83
ส่วนที่สาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างระดับผู้นำแรงงาน	84
ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้ แรงงาน	84
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นระดับผู้นำแรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มี ผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
สรุปผลการวิจัย	87
อภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ	101
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	109
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ(แบบสอบถาม)	110
ข แบบสอบถาม	115
ค แบบสัมภาษณ์	120
ประวัติผู้วิจัย	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 รายชื่อสถานประกอบการที่เกิดข้อขัดแย้ง การแก้ไข และผลการแก้ไขข้อขัดแย้ง	7
ตารางที่ 2.1 จำนวนคนต่างด้าวถูกกฎหมายคงเหลือทำงานอยู่ในประเทศไทย	35
ตารางที่ 2.2 การแบ่งรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง	40
ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพกำลังแรงงานและภาค ทัวราชอาณาจักร ปี 2551	41
ตารางที่ 2.4 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำใหม่ ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2551	42
ตารางที่ 3.1 เขตประกอบการอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี	53
ตารางที่ 3.2 ประเภทอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี	54
ตารางที่ 3.3 การนัดหมายเพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากโรงงาน	56
ตารางที่ 4.1 ร้อยละของปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	63
ตารางที่ 4.2 ร้อยละของปัจจัยด้านระยะเวลาทำงานของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรม นวนคร	64
ตารางที่ 4.3 ร้อยละของปัจจัยด้านค่าจ้าง/ค่าแรง ของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรม นวนคร	65
ตารางที่ 4.4 ร้อยละความคิดเห็นในด้านปัจจัยภายในมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	66
ตารางที่ 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน ในเขตอุตสาหกรรมนวนคร	68
ตารางที่ 4.6 ร้อยละของปัจจัยด้านสื่อสารมวลชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้ใช้แรงงาน	69
ตารางที่ 4.7 ร้อยละของสื่อที่ผู้ใช้แรงงานเปิดรับข่าวสารทางการเมือง	69
ตารางที่ 4.8 ร้อยละของปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน	70
ตารางที่ 4.9 ร้อยละของปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	71
ตารางที่ 4.10 ร้อยละของปัจจัยด้านสถาบันทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของผู้ใช้แรงงาน	73
ตารางที่ 4.11 ร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง (กรณีคิดว่า สถาบันทางการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจ)	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.12	ร้อยละของปัจจัยด้านผู้นำทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน	75
ตารางที่ 4.13	ร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง (กรณีคิดว่าผู้นำทางการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจ)	75
ตารางที่ 4.14	ร้อยละของปัจจัยด้านกฎหมายและพระราชบัญญัติเกี่ยวกับแรงงานที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน	77
ตารางที่ 4.15	ร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (กรณีคิดว่ากฎหมายและพระราชบัญญัติเกี่ยวกับแรงงานมีผลต่อการตัดสินใจ)	77
ตารางที่ 4.16	ร้อยละของปัจจัยด้านขนาดของสถานประกอบการ/โรงงานที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน	78
ตารางที่ 4.17	ร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง (กรณีคิดว่าขนาดของสถานประกอบการ/โรงงานมีผลต่อการตัดสินใจ)	79
ตารางที่ 4.18	ร้อยละของปัจจัยด้านปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน	81
ตารางที่ 4.19	ร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง (กรณีคิดว่าปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจ)	81
ตารางที่ 4.20	ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 385$)	83
ตารางที่ 4.21	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับผลของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน	84

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 การขอรับเงินทดแทน	3
ภาพที่ 1.2 แผนภาพแสดงการยื่นคำร้องของลูกค้า	5
ภาพที่ 2.1 แสดงถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน	33
ภาพที่ 3.1 การขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ (ก.ย.47-ม.ค.50)	55

